

پالیسی اصول اخلاقی در پوهنتون دانش

سال ۱۴۰۴ هجری خورشیدی مطابق با ۱۴۴۶ هجری قمری

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه

در دنیای امروز، که تحولات سریع اجتماعی و فرهنگی به وقوع می‌پیوندد، نقش پالیسی‌های اخلاقی در نهادهای تحصیلی از اهمیت بسزایی برخوردار است. پالیسی‌های اخلاقی به منزله نقشه‌راهی برای هدایت رفتارها و تعاملات اعضای نهادهای تحصیلی، اعم از استادان، کارکنان و محصلان، عمل می‌کنند و به ایجاد محیطی سالم و سازنده کمک می‌نمایند. این پالیسی‌ها به تبیین اصولی می‌پردازند که رفتارها و تصمیم‌گیری‌ها را رهنمون می‌شود و به ارتقاء ارزش‌هایی چون صداقت، احترام، عدالت و مسئولیت‌پذیری می‌انجامد. در واقع، پالیسی‌های اخلاقی نه تنها به ایجاد فضایی امن و عادلانه برای یادگیری و پژوهش یاری می‌رسانند، بلکه به تقویت اعتماد و همکاری میان اعضای نهادهای تحصیلی نیز کمک می‌کنند. با توجه به چالش‌های متعددی که در جامعه امروز وجود دارد، تدوین و پیاده‌سازی یک پالیسی اخلاقی جامع و مؤثر، به عنوان یک ضرورت برای هر نهادی تحصیلی محسوب می‌شود.

پوهنتون دانش، نیز با درک این اهمیت پالیسی حاضر را تحت عنوان پالیسی اصول اخلاقی تدوین نموده است که در برگیرنده اصول اخلاقی حاکم در سطح پوهنتون بوده که پوهنتون و اعضای آن را که شامل استادان، کارکنان و محصلان اند، می‌باشد.

مبنا

این پالیسی در روشنایی قانون تحصیلات عالی ملکی و سایر اسناد تقنینی مرتبط در حوزه فعالیت نهادهای تحصیلات عالی وضع گردیده است.

هدف

این پالیسی اهداف آتی را دنبال می‌کند:

۱. ایجاد محیطی که احترام شعایر و احکام دین مقدس اسلام به عنوان اصل در تعاملات پنداشته شود؛
۲. ترویج صداقت و شفافیت در تمامی تعاملات تحصیلی و اداری پوهنتون؛
۳. احترام به حریم خصوصی استادان، کارکنان و محصلان؛
۴. برقراری اصول عدالت و انصاف در ارزیابی‌ها، تصمیم‌گیری‌ها و تعاملات در سطح پوهنتون؛
۵. حصول اطمینان از محیط مصئون برای استادان، کارکنان و محصلان؛
۶. ترویج فرهنگ یادگیری مداوم و رشد فردی و حرفه‌ای در میان اعضای پوهنتون؛
۷. ایجاد سازوکارهایی برای پیگیری و ارزیابی رعایت اصول اخلاقی در میان استادان، کارکنان و محصلان؛ و
۸. فراهم کردن فضایی که در آن اعضای پوهنتون بتوانند نظرات و نگرانی‌های خود را به راحتی بیان کنند.

دامنه

این پالیسی به منظور حمایت از حقوق استادان، کارکنان و محصلان پوهنتون دانش و رعایت اصول اخلاقی در تعاملات در محیط پوهنتون وضع گردیده است.

اصطلاحات:

اصطلاح ذیل در این پالیسی مفهوم آتی را ارائه می‌نماید:

۱. **پالیسی:** در این سند به مجموعه‌ای از اصول و راهنماهایی اطلاق می‌شود که به منظور تنظیم رفتارها و تصمیم‌گیری‌های اعضای پوهنتون، شامل استادان، کارکنان و محصلان، تدوین شده است.
۲. **اصول:** در این سند به قواعد کلی اشاره دارد که رفتارها و تعاملات اعضای پوهنتون را که برپایه‌های ارزش‌ها در سطح نهادهای تحصیلی و اخلاقی شکل می‌گیرند، راه‌هدایت می‌نماید.
۳. **اخلاقی:** در این سند به رفتارهای اطلاق می‌شود که با استندردهای اخلاقی و ارزش‌های اسلامی و فرهنگی حاکم در محیط پوهنتون هم‌خوانی دارد.
۴. **اصول اخلاقی:** در این سند به مجموعه از اصول و معیارهای اشاره دارد که رفتارهای اعضای پوهنتون را در راستای ارزش‌های انسانی و حرفه‌ای هدایت می‌کند

اصول اساسی حاکم بر پالیسی اصول اخلاقی

اصول اساسی حاکم بر پالیسی اصول اخلاقی عبارتند از:

۱. **اصل برابری:** تأکید بر این که تمامی اعضای پوهنتون باید به طور برابر و عادلانه مورد احترام و حمایت قرار گیرند.
۲. **اصل حاکمیت قانون در مناسبات اداری:** رعایت قوانین و مقررات در تمامی فرآیندها و تصمیم‌گیری‌های اداری پوهنتون، به منظور تضمین انصاف و شفافیت.
۳. **اصل شهروندمداری (مردم‌مداری):** تمرکز بر نیازها و خواسته‌های محصلان و جامعه، و تلاش برای ایجاد محیطی که به بهبود کیفیت زندگی و آموزش آنان کمک کند.
۴. **اصل حفاظت از حریم خصوصی:** احترام به حقوق فردی و حفاظت از اطلاعات شخصی اعضای پوهنتون.
۵. **اصل احترام و اعتماد:** ایجاد فضایی که در آن اعضای پوهنتون به یکدیگر احترام بگذارند و اعتماد متقابل داشته باشند.
۶. **اصل شفافیت:** تأکید بر روشن بودن فرآیندها و تصمیم‌گیری‌ها در پوهنتون به طوری که اعضای پوهنتون بتوانند به راحتی به اطلاعات دسترسی داشته باشند و در تصمیمات مشارکت کنند.
۷. **اصل عدم سوء استفاده از موقعیت شغلی:** جلوگیری از هرگونه سوء استفاده از قدرت یا موقعیت شغلی به نفع شخصی، و تضمین رفتارهای حرفه‌ای و اخلاقی در تمامی تعاملات.
۸. **اصل تعهد و وفاداری به پوهنتون:** تشویق اعضای پوهنتون به پایبندی به ارزش‌ها و اهداف پوهنتون، و ارتقاء اعتبار و شهرت پوهنتون.
۹. **اصل به‌کارگیری مهارت و تخصص:** تأکید بر این که اعضای پوهنتون باید از مهارت‌ها و تخصص‌های خود به بهترین نحو در راستای اهداف پوهنتون استفاده کنند و به رشد و توسعه علمی کمک نمایند.

۱۰. ترویج یادگیری مداوم: تشویق به رشد فردی و حرفه‌ای اعضای پوهنتون از طریق آموزش و توسعه مهارت‌ها.

مصادقات‌های اساسی پالیسی اصول اخلاقی

۱. پالیسی اصول اخلاقی در سطح پوهنتون:

- رعایت حقوق انسانی و حفظ شأن و منزلت محصلان؛
- فراهم‌سازی زمینه آموزش نظری و عملی در برنامه‌های تحصیلی؛
- استفاده از پیشنهادات استادان، کارکنان و محصلان جهت بهبود سیستم آموزشی؛
- تأمین حق محصلان در بهره‌مندی از اساتید ورزیده دارای دانش به‌روز و حرفه‌یی؛
- تدویر برنامه‌های آشناسازی محصلان جدیدالشمول با محیط اکادمیک (پوهنتون، کتابخانه و)، شرایط تحصیلی و مقررات؛
- اطلاع‌رسانی به‌موقع، شفاف و کامل به استادان، کارکنان و محصلان در مورد قوانین، مقررات، لوایح و سایر موضوعات مرتبط به پوهنتون؛
- برخورد صادقانه، صریح و صمیمی با استادان، کارکنان و محصلان، حفظ حریم خصوصی و حمایت از استقلال فردی آنان؛
- تأمین فضای مناسب برای استادان، کارکنان و محصلان (کتابخانه‌ها و سایر امکانات آموزشی)؛
- حمایت از مالکیت فکری استادان، کارکنان و محصلان؛
- همدلی و حمایت معنوی و فکری و ارائه مشاوره‌های سودمند برای استادان، کارکنان و محصلان؛
- تلاش در جهت افزایش روحیه خودباوری و تفکر مثبت در استادان، کارکنان و محصلان؛
- ایجاد فضای نقدپذیری و ترغیب محصلان به نقد و مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها و اجرای تصمیم؛
- ترویج فرهنگ نظم، قانونمندی و مسئولیت‌پذیری اجتماعی؛
- توزیع عادلانه فرصت‌ها و امکانات، مواجهه عادلانه با استادان، کارکنان و محصلان و انعطاف‌پذیری اصول محور؛
- اتخاذ راهکارهای مناسب جهت فراهم‌سازی زمینه‌های جلب مشارکت فعال استادان، کارکنان و محصلان برای فعالیت‌های جمعی؛
- راهنمایی مشفقانه و به دور از هرگونه مداخله؛ و
- اصلاح مستمر برنامه‌های آموزشی در جهت افزایش کیفیت یادگیری، مهارت‌ورزی و افزایش توان پاسخ‌گویی به نیازهای فعلی و آینده جامعه.

۲. پالیسی اصول اخلاقی هیئت رهبری پوهنتون:

هیئت رهبری پوهنتون به منظور رعایت اصول اخلاقی دارای مکلفیت‌های آتی اند:

- فراهم نمودن محیط امن، آرام و مورد اعتماد برای تمام اعضای پوهنتون شامل استادان، کارکنان و محصلان؛
- تعهد به تطبیق اصل مجازات و مکافات و حمایت از آن؛

- توظیف اشخاص متعهد و متخصص، عاری از فساد اداری و اخلاقی و ملبس به نمودن محیط پوهنتون به ارزش‌های اخلاقی که فضای مناسب را برای توسعه علمی، تحقیقی و تحصیلی فراهم سازد؛
- اجرای پالیسی اخلاقی استادان و کارکنان در پوهنتون با ارزیابی مستمر اخلاقی و ارزشی آنان؛ و
- فراهم نمودن زمینه آشنایی محصلان با اسناد تقنینی، پالیسی‌ها و طرزالعمل‌های حاکم در سطح پوهنتون به ویژه پالیسی اصول اخلاقی و فراهم‌آوری زمینه رعایت آن.

۳. پالیسی اصول اخلاقی استادان:

- استادان پوهنتون به منظور رعایت اصول اخلاقی دارای مکلفیت‌های آتی اند:
- رعایت اساسات شریعت اسلامی و فرهنگ ملی در اجرای امور وظیفوی؛
 - داشتن تخصص در عرصه مسلکی و مسلط بودن بر آن؛
 - داشتن تقوا، اخلاص و اخلاق مسلکی؛
 - داشتن علاقه، روحیه خستگی ناپذیری و استقامت در عرصه تدریس؛
 - رعایت امانت‌داری در انتقال دانش به محصلان؛
 - قرار دادن قانون‌مندی و وقت شناسی در رأس برنامه‌های علمی، تحقیقی و تحصیلی؛
 - بکارگیری شیوه‌های مؤثر، مفید و کارا در عرصه تدریس؛
 - رعایت اصل برادری، برابری و صمیمیت مساویانه در رفتار با محصلان؛
 - انتقادپذیری و انعطاف‌پذیری در برخورد مسایل حرفه‌ای و با مواجهه با استادان، کارکنان و محصلان در محیط پوهنتون؛
 - حفظ اسرار و رازهای محصلان و وفاداری و صداقت در برخورد با استادان، کارکنان و محصلان؛
 - ارج‌گذاری به نظریات و دیدگاه‌های محصلان و ارائه نظریات سالم و سازنده برای محصلان؛ و
 - پذیرش اصل تفاوت فردی محصلان در رفتار، گفتار، برخورد و یادگیری.

۴. پالیسی اصول اخلاقی کارکنان:

- کارکنان پوهنتون به منظور رعایت اصول اخلاقی دارای مکلفیت‌های آتی اند:
- رعایت اساسات شریعت اسلامی و فرهنگ ملی در اجرای امور وظیفوی؛
 - رعایت نظم و انضباط در انجام فعالیت‌ها و حضور به موقع در پوهنتون؛
 - انجام وظایف و مسئولیت‌های خویش با دقت، صحت، به موقع، پشتکار و جدیت؛
 - به‌روزرنگه‌داری دانش خود در زمینه فعالیت‌ها در سطح پوهنتون سازمان‌دهی آن با توانمندی و ابتکار خود در انجام فعالیت‌های اداری و سازمانی؛
 - افزایش بهره‌وری نظام اداری از طریق افزایش بهره‌وری حیطه فعالیت خود؛
 - حفاظت از امکانات، تجهیزات و سرمایه‌های مادی و معنوی پوهنتون و استفاده مؤثر و مطلوب از آنها؛

- رعایت اصل بی‌طرفی در عملکرد و نپرداختن به روابط خویشاوندی، قومی، نژادی، مذهبی و غیره تأثیری در تصمیمات و اقدامات در سطح پوهنتون؛
- داشتن روحیه انتقادپذیری و پذیرش انتقادات سازنده دیگران به‌عنوان فرصتی برای اصلاح و بهبود خود و فعالیت‌ها در سطح پوهنتون؛
- ایجاد ارتباط مناسب و ارائه خدمات علمی و آموزشی بهتر، تصویری مثبت از پوهنتون و فعالیت‌های آن در ذهن دیگران؛
- ارائه خدمت به مراجعه‌کنندگان به صورت عادلانه و در چارچوب قوانین، مقررات و ضوابط؛
- در اختیار قراردادن اطلاعات و راهنمایی‌های لازم و مناسب در اختیار مراجعین و محصلان در محدوده وظایف شغلی، کارمندان؛
- رعایت خواسته‌های قانونی مراجعان و محصلان در چارچوب وظایف خود با صحت، دقت و سرعت و بدون تشریفات زائد اداری و تحمیل هزینه اضافی به آنان؛
- احترام به نظرات، پیشنهادها و بازخوردهای شهروندان و مراجعه‌کنندگان به عنوان منبعی گران‌بها برای بهبود عملکرد نگاه کرده و با دید منطقی به آن‌ها؛
- تحکیم فرهنگ تکریم، پاسخ‌گویی و گره‌گشایی از مشکلات محصلان، استادان و مراجعان به یک ارزش حاکم در سطح پوهنتون؛
- تقویت روحیه کار گروهی در انجام فعالیت‌های گروهی مشارکت‌جو و مشارکت‌پذیر؛
- تقویت روحیه قدردانی از دیگران و اشاعه آن در بین همکاران؛
- در اختیار قرار دادن دانش، تجربه و توانمندی‌های خود را با سعه صدر به هم‌کاران؛ و
- رعایت اصل حفظ اسرار و عدم تجسس در زندگی استادان، کارکنان و محصلان.

۵. پالیسی اصول اخلاقی محصلان:

محصلان پوهنتون به منظور رعایت اصول اخلاقی دارای مکلفیت‌های آتی اند:

- احترام و پای‌بندی به اساسات و شعائر دین مقدس اسلام.
- رعایت احکام قوانین، مقررات، لوایح، تصاویب و طرز‌العمل‌های پوهنتون.
- احترام به هیئت رهبری، اداری، استادان و مسئولین امنیتی پوهنتون.
- احترام متقابل به محصلان پوهنتون و برقراری روابط حسنه و اکادمیک با هم‌صنفان.
- اشتراک فعال در برنامه‌های درسی و آموزشی، شورای علمی
- رعایت نظم و دیسپلین محیط اکادمیک.
- استفاده مسئولانه از ساختمان‌ها، وسایل و سایر سهولت‌ها در پوهنتون تحصیلی.
- اجتناب از هرگونه فعالیت و مظاهر تبعیضی، قومی، لسانی، مذهبی و سیاسی در محیط اکادمیک.

- اجتناب از تعرض شخصی، اذیت جنسی، هتک حرمت، آسیب‌رسانیدن به ملکیت و دارایی‌های عامه و اختلال مراسم و برنامه‌های علمی-اجتماعی و فرهنگی.
- اجتناب از تهدید، تحمیل فشار به دیگران و یا هر عملی که باعث به خطر انداختن سلامت فیزیکی، روانی و امنیت شخصی دیگران در موسسه گردد.
- پرهیز از خرید، فروش، استفاده و یا حمل و نقل مواد مخدر (سگرت، نصور و پان)، مشروبات الکولی و یا هر ماده‌ی نشه‌آور و خطرناک دیگر در پوهنتون.
- پرهیز از خرید، فروش، حمل و نقل و پخش هر نوع سلاح، مواد آتش‌زا و انفجاری و یا داشتن هر چیزی که بتواند به حیث اسلحه به کار رود و یا هر چیز خطرناک که قانوناً ممنوع اعلان شده باشد.
- عدم سوء استفاده از آثار علمی و فرهنگی مؤلفین دیگر مانند: نقل همه یا بخشی از آثار دیگران به نام خود در تهیه وظایف خانگی، نوشتن مقالات، مونوگراف‌ها و یا تألیف کتب و مواد درسی.
- اجتناب از جعل اسناد، اغفال، تقلب و یا استفاده بدون مجوز از اسناد، مدارک و وسایط پوهنتون.
- عدم حضور در امتحان به عوض شخص دیگر و بالعکس.
- عدم استفاده غیر قانونی از وسایط کمپیوتری و الکترونیکی غرض دستیابی به اسناد و مدارک محرم دانشکده‌ها یا پوهنتون.
- حضور یافتن به ظاهر مناسب در محیط پوهنتون و خودداری از پوشیدن لباس‌های نامناسب و مغایر فرهنگ و جامعه اسلامی.
- در صورتی که محصلان مرتکب یکی از موارد فوق شوند، موضوع از طریق کمیته اصلی نظم و دسپلین رسیدگی خواهد شد.

نقض پالیسی:

۱. نقض مفاد این پالیسی ایجاب پی‌گرد، قانونی را می‌نماید؛
۲. در صورت نقض مفاد پالیسی توسط استادان، کارکنان و محصلان، افراد می‌توانند کتباً به ریاست پوهنتون و یا پوهنچی/ دانشکده‌ها شکایت نمایند؛
۳. پوهنتون می‌تواند در صورت نقض صریح مفاد این پالیسی توسط استادان، کارکنان و محصلان و موجودیت شواهد اقدامات قانونی اتخاذ نماید.

رسیدگی به درخواست‌ها و شکایات

۱. پوهنتون مکلف است به درخواست‌ها مبنی بر نقض آزادی اکادمیک رسیدگی نماید.
۲. این رسیدگی پس از دریافت درخواست کتبی شکایات و مشاهدات مقامات علمی و اداری پوهنتون صورت می‌گیرد.
۳. رسیدگی به شکایات صرفاً از طریق کمیته‌های رسیدگی به شکایات (محصلان/ استادان/ کارمندان) در سطح پوهنتون و یا پوهنچی/ دانشکده صورت می‌گیرد.

۴. در صورتی رسیدگی به درخواست‌ها و شکایات و اثبات نقض به موارد تأدیبی ذیل اصدار حکم می‌نماید:

- (۱) توصیه شفاهی؛
- (۲) توصیه کتبی؛
- (۳) اخطاریه کتبی؛
- (۴) سه جلسه محرومیت از درس (برای محصلان)؛
- (۵) کسر معاش (برای استادان و کارکنان)؛
- (۶) تعلیق مسئولیت وظیفوی (برای استادان و کارکنان)؛ و
- (۷) اخراج.

اجرای پالیسی:

پوهنتون مکلف است مفاد این پالیسی را در تمامی سطوح تطبیق نماید.

نظارت بر اجرای پالیسی

۱. هیئت رهبری پوهنتون (ریاست پوهنتون، معاونیت‌های امور علمی، امور محصلان و مالی اداری و رؤسای پوهنچی/دانشکده‌ها) مکلف اند از اجرای پالیسی در سطح پوهنتون و براساس حیطه‌ی صلاحیت شان نظارت به عمل آورند؛
۲. در کنار نظارت مستقلانه هیئت رهبری پوهنتون، نظارت از اجرای این پالیسی از مسئولیت‌های اساسی کمیته پالیسی‌ها و طرزالعمل‌ها به حساب می‌آید، کمیته مکلف است از اجرای پالیسی نظارت و گزارش از تطبیق آن را به صورت ربع‌وار به شورای علمی پوهنتون ارسال نماید.

اسناد تقنینی و طرزالعمل‌های مرتبط

۱. پالیسی آزادی اکادمیک در تطبیق مفاد خود از اسناد تقنینی ذیل بهره می‌گیرد:
 - (۱) قانون تحصیلات عالی ملکی؛
 - (۲) مقررہ مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی؛
 - (۳) مقررہ آموزش لیسانس؛
 - (۴) مقررہ معاش و امتیازات اعضای کادر علمی مؤسسات تحصیلات عالی؛ و
 - (۵) و سایر اسناد تقنینی مرتبط.
۲. پوهنتون به منظور تطبیق پالیسی آزادی اکادمیک می‌تواند در روشنایی اسناد تقنینی نافذه کشور و این پالیسی طرزالعمل‌ها تدوین نماید.
۳. طرزالعمل‌های شده توسط پوهنتون نمی‌تواند محدود کننده آزادی‌های مندرج این پالیسی باشد.

تعدیل:

هرگونه اصلاح و تغییر در این پالیسی، منوط بر حفظ حقوق استادان و رعایت اصولی اخلاق در عملکرد با استادان، کارکنان و محصلان و با تصویب نصف بعلاوه یک اعضای شورای علمی پوهنتون می‌باشد.

انفاذ:

این پالیسی با نام پالیسی اصولی اخلاقی در پوهنتون دانش پس از تأیید در شورای علمی پوهنتون طی پروتوکول شماره () مؤرخ / / ۱۴۰۳ نافذ می‌باشد.